

Fornuftens arsenal

Jeg er et magtmenneske. Ikke på arbejde, hvor jeg i løbet af en almindelig arbejdsuge fungerer som udviklingschef i mit firma, som adjungeret professor på Handelshøjskolen i København og som studievært i Danmarks Radio.

I hver af de sammenhænge kan jeg som regel nøjes med at gøre min erfaring gældende. Jeg siger, hvordan jeg mener, et problem skal løses eller hvordan jeg mener, et spørgsmål skal fortolkes.

Så siger de andre, hvordan de ser på tingene. Så snakker vi lidt frem og tilbage, og til sidst når vi frem til et eller andet, som hverken er nøjagtig det, jeg sagde eller nøjagtig det, nogen anden sagde. Men noget, alle mener er fornuftigt og ladsiggørligt.

Jeg indrømmer, at sådan en situation ikke er hundrede procent lige. Nogle gange sidder vi på mit kontor og snakker om, hvordan vi skal udforme et foredrag, jeg skal holde. I den situation spiller det en vis rolle, at jeg plejer at holde firs-halvfems stykker om året – mens de andre måske tilsammen holder ti eller tyve. Den ulighed i erfaringer anfægter ikke min respekt for mine kolleger. Men det er klart, at i mangel på erfaringer, der svarer til mine, skal de komme med nogle temmelig gode argumenter for deres forslag.

Jeg tror, alle voksne mennesker kan leve med ulighed i erfaringer, så længe der er lighed i den almindelige respekt. Jeg kan i hvert fald. For lige så tit, jeg er den med de største erfaringer, er jeg den med de mindste. Nogle gange sidder jeg på mit kontor på Handelshøjskolen og diskuterer filosofi med Ole Thyssen. Andre gange snakker jeg om radio med gamle rotter som Lars Daneskov. I de situationer accepterer jeg uden videre, at det er mere passende for mig at høre efter og stille uddybende spørgsmål, end det er at give dem lange belæring om metafysik og direkte afvikling af radioprogrammer.

Når jeg optræder som magtmenneske, er det i forhold til mine børn. Hvis jeg tænker hen over de sidste par måneder, har jeg for eksempel givet dem lodrette ordrer til at klæde sig på efter årstiden. Jeg har givet dem lodrette ordrer til at spænde deres sikkerhedsseler. Jeg har givet dem lodrette ordrer til at børste tænder. Jeg har givet dem lodrette ordrer til at læse lektier. Jeg har givet dem lodrette ordrer til at forlade middagsbordet. Jeg har givet dem lodrette ordrer til at indstille de aktiviteter, de var i gang med. Og jeg har nok også givet mindst en håndfuld lodrette ordrer til både at gå i seng og stå op.

Jeg kan ikke mindes, at jeg nogensinde har givet et voksent menneske en lodret ordre om noget lignende. Jeg vil ikke bestride, at nogle voksne mennesker undertiden giver andre voksne mennesker ordrer til den slags ting. Men i min familie og min omgangskreds er det sådan med sikkerhedsseler, bordmanerer og passende forberedelser til næste dags arbejde, at alle uden videre kan indse det fornuftige i at have dem.

Jeg tror, der er en meget simpel grund til, at jeg må give mine børn ordre til en masse ting, de fleste voksne betragter som både rimelige og fornuftige. Nemlig den grund, at børn ikke er voksne.

Af grunde, jeg ikke skal gøre mig klog på, er det sådan, at hverken rimeligheden eller fornuften er så veludviklet hos børn, at de kan klare sig selv. Derfor er det ikke bare min ret, men også min pligt at tage ansvaret for dem indtil de bliver 18 år gamle.

Måske skulle man gøre overdragelsen af ansvaret betinget af en bestået 18-års borgerprøve. Men det er nu ikke mit anliggende at diskutere, så det vil jeg lade ligge.

Skønt jeg og alle andre forældre udøver magt i rå mængder over for vores børn, er det ikke noget, man gerne diskuterer blandt eksperter. Uanset hvor mange selvhjælpsbøger og opslagsværker, jeg så end konsulterer, er det et spørgsmål, som er omgivet af nærmest larmende tavshed.

Jeg mener: som forælder kunne jeg godt tænke mig at vide for det første, hvilken form for magtanvendelse, der er passende, og for det andet: hvor langt, jeg kan gå, hvis mine børn ikke vil tage sikkerhedssele på. For tag ikke fejl: jeg forklarer dem gerne både min lovhjemmel og de rationelle grunde til at kommandere selen på. Men jeg accepterer ikke, at hvis de alene ud fra deres forgodtbefindende nægter, så kommer hele familien for sent til biltoget i Hamborg eller færgen til England.

Og på samme måde med tandbørstningen, bordmanererne og tusind andre ting. Det er i orden, at moderne børn gerne vil have gode grunde. Men hvis de ikke har nået et stadium i deres psykiske udvikling, hvor de er i stand til at bøje sig for, hvad alle normale voksne regner for gode og gyldige grunde, kan det ikke lade sig gøre at nå et kompromis.

Eksperternes manglende diskussion af magt sætter forældre i en umulig situation. For når kompromisset er umuligt, er der kun en vej frem: enten får den ene sin vilje. Eller også den anden. Enten bestemmer barnet. Eller også bestemmer de voksne. Som alle forældre ved, findes det punkt, hvor talen må forstumme, og den eneste vej frem er et showdown.

At det forholder sig sådan, er imidlertid blevet så tabuiseret, at man dagligt i fritidshjemmet, i supermarkedet eller på gaden kan høre forældre parlamentere med deres børn om de mest rimelige ting. I det offentlige rum er det tabu, at voksne sætter deres vilje igennem – selvom det i 99 ud af hundrede tilfælde er det eneste rigtige at gøre.

I praksis kan ingen forældre acceptere, at børnene fastsætter husets orden, står for planlægningen og lægger sikkerhedsniveauet. Derfor består også oplyste forældres hverdag i, at de dagligt knækker barnets vilje – og dagligt har dårlig samvittighed over at knække den.

Den ekspert, der interesserede sig for almindelige forældres almindelige problemer, tog straks fat på spørgsmålet om magt. For vi har kun ét spørgsmål, og vi ønsker brændende et svar: hvilke våben indgår i fornuftens arsenal?

Af Henrik Dahl.

"Artiklen stammer fra Dahls Duel (DR P1) og bringes med forfatterens tilladelse".